

مبارزه طلبی موشکی ایران: تهدیدهای بالقوه برای اروپا و کشورهای خلیج و اسرائیل

به قلم فرزین ندیمی (/fa/experts/frzyn-ndymy/)

۲۹ مارس ۲۰۱۹

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/irans-missile-defiance-potential-threats-europe-gulf-and-israel

العربية (/ar/policy-analysis/almjabht-alsarwkhyt-alayranyt-thdydatun-mhtmlt-ly-awrwba-walkhlyj-wasrayyl/)

درباره نویسنده

فرزین ندیمی (/fa/experts/frzyn-ndymy/)

او پیش از این برای موسسه واشنگتن در باره استراتژی تهران در باره استفاده از جنگ افزارهای دریایی ایران در جنگ نامتقارن نوشته است

تحلیل کوتاه

در بحبوحه فشارهای غرب بر فعالیت‌های موشکی ایران می‌توان انتظار داشت که تهران همچنان به رفتارهای تحریک‌آمیز خود ادامه دهد. سامانه‌های جدید موشکی‌اش را به رخ بکشد و متحدان ایالات متحده را تهدید کند

این تنها واشنگتن نیست که خواستار یک موضع بین‌المللی قاطع در قبال برنامه موشکی ایران است. اتحادیه اروپا در ۴ فوریه با صدور یک بیانیه مشترک کم‌سابقه درباره ایران نگرانی عمیق خود را نسبت به توسعه موشک‌های بالستیک رژیم ایران بیان کرد و از این کشور خواست تا از پرتاب موشک‌های بیشتر خودداری کند. ده روز قبل از آن هم وزیر امور خارجه فرانسه ژان-ایو لودریان به تهران هشدار داده بود که اگر گفت‌وگوهای چندجانبه بر سر مسئله موشکی ایران شکست بخورد ایران باید منتظر تحریم‌های جدی باشد این خود حاکی از جریان داشتن مذاکراتی (با ایران) بر سر موشک‌هاست که فرانسه دست‌کم از تابستان گذشته به دنبال آن بوده است.

اظهارات بی‌پرده لودریان نه تنها انکار وزیر امور خارجه ایران را به دنبال داشت بلکه ظاهراً سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران را برانگیخت تا دست به جسورانه‌ترین لفاظی‌های خود علیه اروپا بزند. در ۲ فوریه حسین سلامی جانشین وقت فرمانده کل سپاه پاسداران در جریان یک برنامه تلویزیونی هشدار داد که ایران در برنامه موشکی خود به زودی «جهشی استراتژیک» خواهد داشت که «متغیرهای» تکنولوژیک و جغرافیایی مهم را تغییر خواهد داد - به عبارت دیگر ایران دقت و پیرانگری قدرت پیش‌رانش و برد موشک‌های خود را بیشتر خواهد کرد تا توانایی رسیدن به قاره اروپا را داشته باشند.

مقامات رسمی ایران هم علیه کشورهای رقیب خود در خلیج تهدیدهای مشابهی بیان کرده‌اند. در ۱۳ مارس علی شمخانی دبیر شورای عالی امنیت ملی تلویحاً عربستان سعودی را متهم کرد که «دلارهای نفتی را خرج برنامه اتمی مشکوک خود می‌کند ... که به طور بالقوه می‌تواند اگر نه تمام دنیا را دست‌کم کل منطقه را به سمت یک بحران خطرناک سوق دهد ... بی‌شک این تهدیدهای تازه ما را مجبور می‌کند راهبردها را عوض کرده متناسب با آن نیروهای مان را مسلح کنیم». همان روز غلامعلی رشید فرمانده قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا اعلام کرد که ایران باید با «درهم‌شکستن نظام اعتقادی» کشورهای چپ‌گرا چون عربستان ایالات متحده و اسرائیل و تقویت نظام اعتقادی خودش این قدرت‌های «متخاصم» را متزلزل سازد.

برخی دیگر از مقامات ایرانی هم اسرائیل را هدف گرفتند. اوائل همین ماه سلامی خطاب به اسرائیلی‌ها گفت که آنها نمی‌توانند به حمایت نظامی آمریکا متکی باشند چون «قبل از آن‌که آمریکا به دادشان برسد نابود خواهند شد». این تهدید او واکنشی به مانور دفاعی مشترک آمریکا و اسرائیل در مقابله با موشک‌های بالستیک بود.

طی چند ماه گذشته ایران آزمایش موشک‌های بالستیک خود را محدود کرده و فقط دو تلاش ناموفق برای پرتاب ماهواره

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/irans-continued-push-for-a-nuclear-ready-missile->

capability) داشته است. اما تشدید لحن آشکار در حملات لفظی سپاه پاسداران نشان می‌دهد که این‌گونه فعالیت‌ها ممکن است به‌زودی افزایش یابد. مثلا سپاه پاسداران به عنوان بخشی از چیزی که سران نظامی ایران به آن «تغییر محاسبات بازدارندگی» می‌گویند (مضمونی که علی خامنه‌ای رهبر ایران هم به طور کلی‌تری در جریان پیام نوروزی خود به آن اشاره کرد

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/the-most-important-speech-of-the-year-in-iran-hostile-to->

(the-west-no-conces) می‌تواند با بهره‌برداری از جنجال اخیر بین ایران و اروپا حمایت داخلی برای توسعه موشک‌های دوربردتر را برانگیزد. هم سلامی و هم امیرعلی حاجی‌زاده فرمانده نیروی هوافضای سپاه پاسداران علنا از یک راهبرد موشکی «سیال» سخن گفته‌اند که متناسب با نحوه رفتار دیگر بازیگران تغییر خواهد کرد.

رونمایی از یک موشک کروزر جدید

چهل‌مین سالگرد انقلاب ۱۳۵۷ فرصت تبلیغاتی بزرگی برای ایران فراهم کرد تا مجموعه‌ای از جنگ‌افزارها و تجهیزات نظامی را در مواردی حتی با نشان دادن نمای نزدیک رونمایی کند. در ۲ فوریه ایران از موشک کروزر هویزه پرده‌برداری کرد که نوعی از موشک سومار است (خود سومار هم یک کپی از موشک کروزر هسته‌ای خا-۵۵ ساخت روسیه است).

از لحاظ ظاهری دو موشک یادشده ایران شبیه هم هستند فقط محفظه موتورشان با هم فرق دارد. طول محفظه موتور هویزه تقریبا دو برابر محفظه موتور سومار است که می‌توان مدل جدیدی از موتور طلوع را (که یک کپی از موتور تی-آر۶-۶۰ ساخت فرانسه است) با لوله‌اگزوزی بلندتر و شاید تعداد بیشتری طبقات کمپرسور و توربین روی آن سوار کرد. ضمنا برای رسیدن به بُرد طولانی‌تر هویزه باید کم‌مصرف‌تر هم باشد. برای جبران وزن اضافی موتور ظاهرآ بال‌های بازشونده آن را کمی عقب‌تر برده‌اند.

بنا به گفته مقامات رسمی سپاه پاسداران بُرد هویزه ۱۳۵۰ کیلومتر است که نسبت به بُرد گزارش‌شده برای سومار که ۷۰۰ کیلومتر است افزایشی قابل توجه محسوب می‌شود. معلوم نیست که آیا موشک جدید واقعا آزمایش شده باشد یا خیر: تلویزیون دولتی ایران که ادعا می‌کرد اولین پرتاب هویزه را پخش می‌کند در واقع پرتاب یک موشک سومار را نشان داد. در هر صورت یک موشک کروزر با بُرد ۱۳۵۰ کیلومتر اگر از شمال غرب ایران پرتاب شود می‌تواند اهداف دریایی را در شرق مدیترانه تهدید کند یا اگر از سواحل جنوبی ایران پرتاب شود اهدافی تقریبا در تمام دریای عرب را بزند.

ایران همچنین مدعی است که هویزه یک سامانه ناویری پیچیده دارد که آن را قادر می‌سازد به عنوان یک موشک زمین‌به‌زمین بسیار دقیق مورد استفاده قرار گیرد. اما مُدلی که به صورت عمومی رونمایی شد ظاهرآ دارای یک کلاهک ردیاب-رادار است که بیشتر برای حمله به اهداف دریایی مناسب است.

در مقایسه با موشک‌های بالستیک موشک‌های کروزر در ارتفاع پایین‌تری پرواز می‌کنند و مقابله با آن‌ها سخت‌تر است و بالقوه می‌توان آن‌ها را قبل از آتش کردن به جایی بسیار نزدیک‌تر نسبت به اهداف‌شان انتقال داد. در حال حاضر هویزه و سومار طوری طراحی شده‌اند که امکان پرتاب آن‌ها از پشت کامیون وجود دارد اما در تئوری می‌توان آن‌ها را از زیردریایی شناورهای آبی یا حتی کانتینرهای باری کشتی‌های تجاری که تغییر کاربری یافته هم پرتاب کرد. مجموعه این ترتیبات با این فرض که خدمه موشک‌ها این قابلیت را داشته باشند که بدون اینکه دیده شوند آن‌ها را به مکان دلخواه منتقل و آماده آتش کنند به ایران توان اقدام به ضحمله یا حتی آغاز حمله می‌دهد.

گونه‌های جدید موشک‌های بالستیک

در ۳ فوریه سپاه پاسداران موشکی را که مدعی است نسل دوم موشک بالستیک خرمشهر است رونمایی کرد. این موشک که خرمشهر ۲ نام دارد ظاهرآ به نوعی از کلاهک متحرک مجهز است که در موشک عماد هم وجود داشت هرچند فعلا نمی‌توان این ادعا را ثابت کرد. همچنین یک ویدیو (<https://www.youtube.com/watch?v=X9zgk2aCZs4>) که همزمان منتشر شد نشان می‌داد که این پرتاب از سایت آزمایش موشک سمنان در مرکز ایران انجام شده است هرچند معلوم نیست که آیا عکس‌برش‌خورده‌ای

https://media.farsnews.com/Uploaded/Files/Images/1397/11/14/13971114000758_Test_NewPhotoFree.jpg) که

خبرگزاری فارس منتشر کرده و نام «خرمشهر ۲» روی آن دیده می‌شود واقعا تصویر یک سلاح جدید است یا این‌که فقط یک موشک عماد رنگ‌آمیزی شده است.

یکی دیگر از «غافلگیری‌های فوریه» پرده‌برداری از یک خط تولید زیرزمینی توسط سپاه پاسداران بود: خط تولید موشک بالستیک دزفول. این عضو جدید خانواده موشک‌های فاتح/ذوالفقار که با سوخت جامد کار می‌کنند بنا به ادعا قادر به انجام حملات هدایت‌شونده سریع و دقیق در بُرد ۱۰۰۰ کیلومتر است. اگر این ادعا صحت داشته باشد ایران خواهد توانست به اهدافی در عمق عربستان سعودی (از جمله ریاض و سایت‌های دفاع موشکی آن) و همچنین شمال اسرائیل حمله کند. حال اگر این موشک‌ها به عراق یا سوریه منتقل شوند از لحاظ تئوری می‌توانند به مناطق دورتری در عربستان و تمام اسرائیل هم برسند.

نتیجه‌گیری

زرادخانه موشکی متنوع ایران رکن اساسی استراتژی‌های دفاعی و تهاجمی این کشور است و رژیم ایران به اندازه کافی این تسلیحات را به نمایش گذاشته است – نه فقط برای نشان دادن کارت برنده خود در بازداشتن دشمنان و پیگیری جاه‌طلبی‌های منطقه‌ای خود بلکه همچنین به عنوان نشانه‌ای از آن‌که این کشور از توسعه برنامه موشکی خود دست بر نخواهد داشت. ضمناً اگر ایرانی‌ها واقعا به توانایی انجام حملات دقیق روی اهداف دور دست با استفاده از موشک‌های سوخت جامد کوچکتر و تطبیق‌پذیرتر دست پیدا کرده باشند آن‌گاه ممکن است بر سر برخی موشک‌های بزرگتر و/یا با سوخت مایع با اروپا به مذاکره بنشینند.

همزمان به نظر می‌رسد فرماندهان نظامی ایران آخرین اخبار فعالیت‌های هسته‌ای عربستان سعودی را به دقت پیگیری می‌کنند. بعضی از آنها اشاره کرده‌اند که ریاض مخفیانه در حال توسعه سلاح‌های هسته‌ای است – و این‌که ایران هم باید همین کار را بکند. اگر تهران واقعا باور داشته باشد که سعودی‌ها در این مسیر حرکت می‌کنند آن‌وقت ممکن است نه تنها منطقه بلکه دنیا به مسیر درازمدت و پرمخاطره گسترش سلاح‌های هسته‌ای بیفتد.

*فرزین ندیمی هموند انستیتو واشنگتن و کارشناس امور امنیتی و دفاعی ایران و منطقه خلیج است.

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریه ۲۰۲۲ | ۱۱

Farzin Nadimi

[\(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology\)](https://policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology)

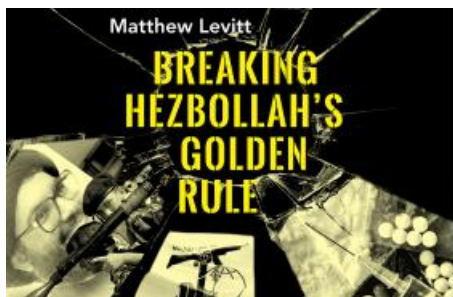
BRIEF ANALYSIS

Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریه ۲۰۲۲ | ۱۱

◆
Simon Henderson

(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فوریه ۲۰۲۲

◆
Matthew Levitt

(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzhly/\)](#) خلیج و سیاست حوزه انرژی

[\(fa/policy-analysis/mn-ashah/\)](#) منع اشاعه

[\(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/\)](#) نظامی و امنیتی

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/asrayyl/\)](#) اسرائیل

[\(fa/policy-analysis/ayran/\)](#) ایران

[\(fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/\)](#) کشورهای حاشیه خلیج فارس